

38

ZARZĄDZENIE PREZESA CENTRALNEGO URZĘDU JAKOŚCI I MIAR

z dnia 23 stycznia 1970 r.

zmieniające zarządzenie w sprawie określenia narzędzi pomiarowych podlegających obowiązkowi legalizacji oraz warunków zgłaszania tych narzędzi do legalizacji.

Na podstawie art. 6 ust. 1 oraz art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o miarach i narzędziach pomiarowych (Dz. U. Nr 23, poz. 148) zarządza się, co następuje:

§ 1. W zarządzeniu Prezesa Centralnego Urzędu Jakości i Miar z dnia 5 października 1966 r. w sprawie określenia narzędzi pomiarowych podlegających obowiązkowi legalizacji

oraz warunków zgłaszania tych narzędzi do legalizacji (Monitor Polski Nr 58, poz. 282) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w § 1 skreśla się ust. 2, a dotychczasową treść § 1 ust. 1 oznacza się jako § 1;
- 2) załączniki nr 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„Załącznik nr 1 do zarządzenia Prezesa Centralnego Urzędu Jakości i Miar z dnia 5 października 1966 r. (poz. 282).

WYKAZ NARZĘDZI POMIAROWYCH PODLEGAJĄCYCH
OBOWIĄZKOWI LEGALIZACJI

Lp.	Wyszczególnienie narzędzi pomiarowych	Okresy ważności legalizacji narzędzi pomiarowych *)
1	2	3
	A. Narzędzia do pomiaru geometrycznych wielkości ciał stałych.	
	<i>1. Narzędzia do warsztatowych pomiarów długości i kąta.</i>	
1	Kontrolne płytki wzorcowe (podstawowe), tj. płytki najwyższej klasy dokładności w zakładzie wytwórczym, służące do sprawdzania metodą porównawczą płytek wzorcowych niższych klas dokładności, zwanych podporządkowanymi, oraz do wzorcowania najdokładniejszych narzędzi pomiarowych	13 miesięcy
	<i>2. Narzędzia do pomiarów liniowych i powierzchni.</i>	
2	Przymiary sztywne liniowe:	3 lata
	a) kontrolne	jeden raz po wyprodukowaniu **)
	b) użytkowe (z wyjątkiem geodezyjnych)	
3	Przymiary wstępowe metalowe:	2 lata
	a) kontrolne	3 lata
	b) użytkowe	
4	Przymiary bławatne	jeden raz po wyprodukowaniu
5	Srednicomierze do drewna	3 lata
6	Przymiary do pomiaru wysokości napelnienia zbiorników	okres ważności legalizacji odpowiada okresowi legalizacji zbiorników
7	Sita do klasyfikacji jęczmienia browarnego:	13 miesięcy
	a) kontrolne	3 lata
	b) użytkowe	
8	Przyrządy do pomiaru długości drutu, kabli, tkanin, materiałów taśmowych, papierowych i innych	3 lata
9	Drogomierze stacyjne	24 miesiące
10	Ramy do pomiaru drewna w stosach	3 lata
11	Przyrządy do pomiaru powierzchni skór (planimetry i maszyny do pomiaru powierzchni skór)	3 lata
12	Pipety Westergreena:	24 miesiące
	a) kontrolne	jeden raz po wyprodukowaniu
	b) użytkowe	
	B. Narzędzia do pomiaru masy.	
13	Narzędzia kontrolne do sprawdzania odważników i wag:	13 miesięcy
	a) zwyczajnych i dokładniejszych	24 miesiące
	b) analitycznych, technicznych i torsyjnych	3 lata
14	Odważniki handlowe zwyczajne i dokładniejsze	24 miesiące
15	Odważniki analityczne i techniczne	
16	Wagi użytkowe zwyczajne i dokładniejsze:	3 lata
	a) dźwigniowo-obciążnikowe, z wyjątkiem wag prostych uchylnych i wag do użytku domowego	3 lata
	b) dźwigniowo-sprężynowe, z wyjątkiem wag do użytku domowego	3 lata
	c) elektroniczne	3 lata
	d) izotopowe	3 lata
	e) dozowniki objętościowe	3 lata
17	Wagi wysokiej dokładności:	24 miesiące
	a) analityczne, techniczne i torsyjne	jeden raz po wyprodukowaniu
	b) hydrostatyczne	i po każdorazowej naprawie

Lp.	Wyszczególnienie narzędzi pomiarowych	Okresy ważności legalizacji narzędzi pomiarowych *)
1	2	3
C. Narzędzia do pomiaru wielkości kinematycznych.		
<i>1. Narzędzia do pomiaru czasu i częstotliwości.</i>		
18	Chronometry okrętowe	4 lata
19	Stoper	13 miesięcy
20	Falomierze kontrolne	3 lata
21	Generatory kwarcowe kontrolne	5 lat
22	Zegary kwarcowe kontrolne	5 lat
<i>2. Narzędzia do pomiaru prędkości oraz liczby obrotów.</i>		
23	Tachometry:	
	a) użytkowe	3 lata
	b) kontrolne	24 miesiące
24	Szybkościomierze pojazdów wskazujące i rejestrujące (z wyjątkiem motocykli):	
	a) użytkowe	jeden raz po wyprodukowaniu i zainstalowaniu w pojeździe oraz po każdorazowej naprawie
	b) kontrolne	24 miesiące
25	Taksometry	13 miesięcy
26	Przyrządy do pomiaru szybkości pojazdów	13 miesięcy
D. Narzędzia do pomiaru objętości, przepływu płynów oraz do pomiaru ciśnienia.		
<i>1. Narzędzia do statycznego pomiaru objętości.</i>		
27	Pojemniki zwyczajne:	jeden raz po wyprodukowaniu
	a) jednomiarowe	
	b) wielomiarowe (mierzury zwyczajne) z wyjątkiem szklanych	3 lata
28	Pojemniki dokładniejsze	3 lata
29	Kolby:	
	a) zwyczajne metalowe	3 lata
	b) kontrolne metalowe	5 lat
	c) kontrolne szklane	jeden raz po wyprodukowaniu
	d) szklane z jedną kresą klasy niedokładności „A” i „B”	jeden raz po wyprodukowaniu
30	Pipety:	
	a) do butyrometrycznego badania mleka pełnego lub śmietany	jeden raz po wyprodukowaniu
	b) do bakteriologicznego badania mleka	jeden raz po wyprodukowaniu
	c) laboratoryjne klasy niedokładności „A” i „B”	jeden raz po wyprodukowaniu
31	Biurety klasy niedokładności „A” i „B”	jeden raz po wyprodukowaniu
32	Mikrobiurety wg Banga klasy niedokładności „A” i „B”	jeden raz po wyprodukowaniu
33	Butyrometry	jeden raz po wyprodukowaniu
34	Mierzury szklane zwyczajne i dokładniejsze, wzorcowanie na wlew	jeden raz po wyprodukowaniu
35	Mierniki objętości mleka z podzielną pływakową	3 lata
36	Mierniki zużycia paliwa	3 lata
37	Beczki do piwa i wina oraz inne stosowane jako naczynia pomiarowe	3 lata
38	Zbiorniki pomiarowe stałe:	
	a) odbieralniki spirytusu	4 lata
	b) magazynowe do spirytusu	10 lat
	c) do innych cieczy	11 lat
39	Cysterny pomiarowe	5 lat
40	Odmierzacze cieczy pojemnikowe proste i złożone	3 lata
41	Przyrządy sześcianujące do wody	24 miesiące
42	Przyrządy sześcianujące do gazu	24 miesiące
43	Zbiorniki kontrolne do sprawdzania przepływomierzy cieczy	5 lat

Lp.	Wyszczególnienie narzędzi pomiarowych	Okresy ważności legalizacji narzędzi pomiarowych *)
1	2	3
	2. Przyrządy do pomiaru przepływu płynów.	
44	Gazomierze kontrolne	24 miesiące
45	Rotametry kontrolne	4 lata
46	Przepliwomierze kontrolne komorowe do cieczy	6 miesięcy
47	Gazomierze użytkowe silnikowe	jeden raz po wyprodukowaniu i po każdorazowej naprawie
48	Wodomierze silnikowe:	
	a) domowe	6 lat
	b) przemysłowe	4 lata
49	Przepliwomierze paliw ciekłych i olejów mineralnych	3 lata
50	Przepliwomierze do cieczy spożywczych	3 lata
	3. Narzędzia do pomiaru ciśnienia.	
51	Manometry, wakuometry, manowakuometry sprężynowe użytkowe o zakresach wskazań nie mniejszych niż 0,06 MN/m ² (lub 0,6 kG/cm ²):	
	a) zwykle	3 lata
	b) z dodatkową podziałką temperatury	3 lata
	c) z zespołem kontaktowym	3 lata
52	Manometry, wakuometry i manowakuometry kontrolne:	
	a) sprężynowe	13 miesięcy
	b) hydrostatyczne	jeden raz po wyprodukowaniu oraz w razie wymiany rurek pomiarowych
53	Ciśnieniomierze różnicowe kontrolne	5 lat
54	Mikromanometry kontrolne	5 lat
55	Manometry obciążnikowo-tłokowe	5 lat
56	Barometry i wysokościomierze kontrolne	24 miesiące
57	Sfigmomanometry do pomiaru ciśnienia tętniczego krwi:	
	a) sprężynowe	3 lata
	b) hydrostatyczne	jeden raz po wyprodukowaniu oraz w razie wymiany rurek pomiarowych
	E. Narzędzia kontrolne do pomiaru siły i wytrzymałości materiałów.	
58	Siłomierze kontrolne do sił statycznych	24 miesiące
59	Wzorce twardości Brinella	jeden raz po wyprodukowaniu
60	Wzorce twardości Rockwella	jeden raz po wyprodukowaniu
61	Wzorce twardości Vickersa (makro)	jeden raz po wyprodukowaniu
62	Twardościomierze kontrolne	13 miesięcy
63	Stanowiska kontrolne do sprawdzania siłomierzy	każdorazowo po sprawdzeniu ustala Centralny Urząd Jakości i Miar
	F. Przyrządy do pomiaru wielkości elektrycznych.	
	1. Przyrządy do pomiaru prądu, napięcia, mocy, energii elektrycznej i oporu, sprawdzane prądem stałym lub zmiennym o niskiej częstotliwości.	
64	Oporniki kontrolne	24 miesiące
65	Ogniwa kontrolne	13 miesięcy
66	Oporniki precyzyjne	24 miesiące
67	Kompensatory prądu stałego	24 miesiące
68	Mostki precyzyjne do pomiaru oporu prądem stałym	24 miesiące
69	Amperomierze kontrolne	24 miesiące
70	Woltomierze kontrolne	24 miesiące
71	Watomierze kontrolne	24 miesiące
72	Liczniki:	
	a) energii elektrycznej prądu stałego, z wyjątkiem liczników elektrolitycznych	4 lata
	b) transformatorowe pośrednie i półpośrednie oraz liczniki mocy nominalnej ponad 30 kilowatów	4 lata
	c) inne nie wyszczególnione pod lit. a) i b)	11 lat

Lp.	Wyszczególnienie narzędzi pomiarowych	Okresy ważności legalizacji narzędzi pomiarowych *)
1	2	3
73	Liczniki godzin pracy silnika elektrycznego	3 lata
74	Liczniki kontrolne	13 miesięcy
75	Przekładniki klasy 0,5	10 lat
76	Przekładniki dokładniejsze	5 lat
77	Mostki do pomiaru błędów przekładników	24 miesiące
78	Skrzynki obciążeń dla przekładników o częstotliwości 50 Hz	5 lat
	2. Przyrządy do pomiaru wielkości elektrycznych w elektronice.	
	1) Wzorce RLC:	
79	Wzorce indukcyjności stałe	13 miesięcy
80	Wzorce indukcyjności regulowane	13 miesięcy
81	Wzorce pojemności stałe	13 miesięcy
82	Wzorce pojemności regulowane	13 miesięcy
83	Wzorce oporności obciążenia (w zakresie do 3000 MHz)	13 miesięcy
	2) Przyrządy i wzorce do pomiarów wartości skutecznej sinusoidalnego napięcia prądu i mocy w zakresie częstotliwości do 3000 MHz:	
84	Kontrolne przetworniki termoelektryczne napięciowe	24 miesiące
85	Kontrolne przetworniki termoelektryczne prądowe	24 miesiące
86	Woltomierze kontrolne w zakresie od 10 mV do 100 V	13 miesięcy
87	Amperomierze kontrolne w zakresie od 10 mA do 2 A	13 miesięcy
88	Kontrolne termoelektryczne przetworniki mocy	24 miesiące
89	Kontrolne mierniki mocy, wyposażone w głowice absorbcyjne w zakresie do 10 mW	13 miesięcy
90	Kontrolne źródła sinusoidalnych wielkości napięcia prądu lub mocy	13 miesięcy
91	Tłumiki stosowane jako wzorce tłumienności w zakresie częstotliwości do 3000 MHz:	
	a) stałe.	13 miesięcy
	b) posiadające elementy ruchome	13 miesięcy
	G. Narzędzia do pomiaru światła i barwy.	
92	Kontrolne wzorce światłości kierunkowej	
93	Kontrolne wzorce strumienia świetlnego	
94	Kontrolne wzorce temperatury barwowej	
95	Filtry kontrolne o znanej przepuszczalności widmowej w zakresie widma widzialnego	
96	Wzorce bieli o znanym widmowym współczynniku odbicia, całkowitym współczynniku odbicia i znanych współczynnikach trójchromatycznych	dla narzędzi pomiarowych wymienionych pod lp. 92 do 96 w okresie ustalonym każdorazowo w świadectwie legalizacji
97	Kolorymetry kontrolne	
98	Luksomierze	24 miesiące
99	Nitomierze	24 miesiące
	H. Narzędzia do pomiaru temperatury.	
100	Pirometry monochromatyczne kontrolne	13 miesięcy
101	Termometry szklane kontrolne	jeden raz po wyprodukowaniu
102	Termometry szklane użytkowe:	
	a) lekarskie	jeden raz po wyprodukowaniu
	b) techniczne do badań przetworów naftowych	jeden raz po wyprodukowaniu
	c) laboratoryjne ze stałą ilością cieczy termometrycznej, bez urządzeń dodatkowych, o zakresie wskazań zawartym w przedziale -60 do 500°C z działką elementarną nie mniejszą niż $0,1^{\circ}\text{C}$	jeden raz po wyprodukowaniu
103	Lampy termometryczne — wzorce temperatury czarnej	24 miesiące
104	Kontrolne czujniki termometrów oporowych	13 miesięcy
105	Termometry kontrolne	13 miesięcy
	J. Narzędzia do pomiaru promieniowania jonizującego.	
106	Dawkomierze kontrolne terapeutyczne promieniowania X i gamma	okres ustalony każdorazowo w świadectwie legalizacji

Lp.	Wyszczególnienie narzędzi pomiarowych	Okresy ważności legalizacji narzędzi pomiarowych *)
1	2	3
107	Dawkomierze użytkowe terapeutyczne promieniowania X i gamma	okres ustalony każdorazowo w świadectwie legalizacji
	K. Narzędzia do pomiaru wielkości chemicznych i fizykochemicznych.	
108	Pehametry kontrolne	13 miesięcy
109	Ciekłe i stałe wzorce pH o niedokładności poniżej 0,02 pH	jeden raz po wyprodukowaniu
110	Konduktometry kontrolne	24 miesiące
111	Ciekłe wzorce konduktometryczne	jeden raz po wyprodukowaniu
112	Wiskozymetry kontrolne kapilarne: Ubbelohdego, Pinkiewicza i Vogel-Ossaga	jeden raz po wyprodukowaniu
113	Wiskozymetry kontrolne Höpplera	jeden raz po wyprodukowaniu
114	Ciekłe wzorce lepkości	okres ustalony każdorazowo w świadectwie legalizacji
115	Wilgotnościomierze przewodnościowe (oporowe) do zboża i drewna	13 miesięcy
116	Ciecze higrostatyczne — wzorce wilgotności względnej	jeden raz po wyprodukowaniu
117	Refraktometry kontrolne	24 miesiące
118	Ciekłe i stałe wzorce refraktometryczne	jeden raz po wyprodukowaniu
119	Polarymetry kontrolne	24 miesiące
120	Wzorce polarymetryczne	24 miesiące
121	Wzorce spektrofotometryczne długości fal i natężenia światła	13 miesięcy
122	Kolorymetry chemiczne kontrolne (wizualne i fotoelektryczne) oraz spektrokolorymetry kontrolne	24 miesiące
123	Wzorce spektrograficzne (emisyjne)	jeden raz po wyprodukowaniu
	L. Narzędzia do pomiaru gęstości cieczy i ciał stałych.	
124	Areometry użytkowe	jeden raz po wyprodukowaniu
125	Areometry kontrolne	jeden raz po wyprodukowaniu
126	Piknometry kontrolne	jeden raz po wyprodukowaniu
127	Ciekłe wzorce gęstości	jeden raz po wyprodukowaniu
128	Gęstościomierze zbożowe użytkowe	3 lata
129	Gęstościomierze zbożowe kontrolne	24 miesiące

*) Podany w wykazie okres ważności legalizacji może być skrócony w świadectwie legalizacji, jeżeli w wyniku sprawdzenia narzędzia pomiarowego okaże się, że jest to uzasadnione stanem metrologicznych własności danego narzędzia.

**) Przez pojęcie „jeden raz po wyprodukowaniu” należy rozumieć, że narzędzie pomiarowe jest tylko raz zalegalizowane, bezpośrednio po jego wyprodukowaniu, i legalizacja danego narzędzia pomiarowego jest tak długo ważna, jak długo narzędzie pomiarowe trwa w stanie nie uszkodzonym.

Załącznik nr 2 do zarządzenia Prezesa Centralnego Urzędu Jakości i Miar z dnia 5 października 1966 r. (poz. 282).

WYKAZ NARZĘDZI POMIAROWYCH UŻYTKOWYCH, STOSOWANYCH DO KONTROLI JAKOŚCI SUROWCÓW, MATERIAŁÓW, PÓŁWYROBÓW I WYROBÓW ORAZ DO KONTROLI I REGULACJI PRZEBIEGU PROCESÓW TECHNOLOGICZNYCH W PRODUKCJI, NA KTÓRE ROZCIĄGA SIĘ OBOWIĄZEK LEGALIZACJI

Lp.	Wyszczególnienie narzędzi pomiarowych	Okresy ważności legalizacji narzędzi pomiarowych *)
1	2	3
	1. Narzędzia do pomiaru prędkości.	
1	Tachometry	3 lata
	2. Narzędzia do pomiaru masy.	
2	Odważniki użytkowe zwyczajne i dokładniejsze	3 lata
3	Odważniki analityczne i techniczne	24 miesiące

Lp.	Wyszczególnienie narzędzi pomiarowych	Okresy ważności legalizacji narzędzi pomiarowych *)
1	2	3
4	Wagi użytkowe: a) dźwigniowo-obciążnikowe b) dźwigniowo-sprężynowe c) elektroniczne d) izotopowe e) dozowniki objętościowe	3 lata 3 lata 3 lata 3 lata 3 lata
5	Wagi analityczne, techniczne i torsyjne	24 miesiące
3. Narzędzia użytkowe do pomiaru siły i wytrzymałości materiałów.		
6	Siłomierze użytkowe klasy 1 i 2 do sił statycznych	24 miesiące
7	Maszyny wytrzymałościowe do prób statycznych rozciągania (zrywarki), do prób statycznych ściskania (prasy wytrzymałościowe) oraz do prób ściskania i rozciągania (uniwersalne maszyny wytrzymałościowe)	24 miesiące
8	Wzorce twardości Poldi	jeden raz po wyprodukowaniu **)
9	Twardościomierze Brinella	24 miesiące
10	Twardościomierze Rockwella	24 miesiące
11	Wgłębniki diamentowe Rockwella	jeden raz po wyprodukowaniu i po każdorazowym przeszlifowaniu powierzchni roboczej
12	Twardościomierze Vickersa	24 miesiące
13	Wgłębniki diamentowe Vickersa	jeden raz po wyprodukowaniu i po każdorazowym przeszlifowaniu powierzchni roboczej
14	Młoty wahadłowe typu Charpy'ego	5 lat
15	Przyrządy do badania tłoczności blach metodą Erichsena	jeden raz po wyprodukowaniu

*) Podany w wykazie okres ważności legalizacji może być na wniosek użytkownika skrócony w zależności od warunków, w jakich narzędzie to jest stosowane (częstotliwość stosowania, wpływy termiczne, wilgotność, opary odczynników chemicznych itp.).

***) Przez pojęcie „jeden raz po wyprodukowaniu” należy rozumieć, że narzędzie pomiarowe jest tylko raz zalegalizowane, bezpośrednio po jego wyprodukowaniu, i legalizacja danego narzędzia pomiarowego jest tak długo ważna, jak długo narzędzie pomiarowe trwa w stanie nie uszkodzonym.”

§ 2. Traci moc zarządzenie Prezesa Centralnego Urzędu Jakości i Miar z dnia 3 maja 1967 r. zmieniające zarządzenie w sprawie określenia narzędzi pomiarowych podlegających obowiązkowi legalizacji oraz warunków zgłaszania tych narzędzi do legalizacji (Monitor Polski Nr 28, poz. 133).

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1970 r., z tym że lp. 102 lit. b) i c) załącznika nr 1 obowiązuje od dnia 1 stycznia 1971 r.

Prezes Centralnego Urzędu Jakości i Miar: Z. Ostrowski